

DATOS IDENTIFICATIVOS

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos

Materia	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos			
Código	O05G110V01104			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Rodríguez Rodríguez, Juan Luís			
Profesorado	Puente Carracedo, Hipólito Rodríguez Rodríguez, Juan Luís			
Correo-e	juanluisrr@uvigo.es			
Web	http://			
Descrición xeral	Trátase dunha materia de carácter básico, situada no primeiro curso do grao de educación infantil. Facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos psicolóxicos (memoria, cognición, linguaxe, etc.) ao longo do período de 0 a 6 anos. Estes coñecementos son nucleares na formación de mestres/as que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ao desenvolvemento de nenos e nenas a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos períodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.

C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade dos estudantes de infantil.	A3	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Coñecer as características dos estudantes de infantil así como os seus contextos coa finalidade de estimular e potenciar o desenvolvemento persoal de nenos e nenas.	A2 A3	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas en psicoloxía do desenvolvemento na idade infantil.	A2 A3	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Promover o traballo autónomo e en equipo coa finalidade de mellorar o logro académico e desenvolver estratexias que permitan posteriormente participar na mellora dos procesos de desenvolvemento a través das prácticas educativas.	A2 A3 A5	B2 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15

Contidos

Tema	
Paradigmas e teorías do desenvolvemento humano.	Desenvolvemento psicolóxico. Estudo do desenvolvemento humano. Controversias conceptuais. Modelos e teorías explicativas do desenvolvemento.
Contextos e factores do desenvolvemento na idade infantil	Contextos e factores do desenvolvemento na idade infantil
Desenvolvemento físico e psicomotor dos 0 aos 6 anos.	Desenvolvemento prenatal e neonatal. Control do corpo e actividade psicomotriz. Esquema corporal. Lateralización. Desenvolvemento temperán da capacidade perceptiva.
Desenvolvemento comunicativo.	Inicios da comunicación e a interacción social. Comunicación preverbal. Intención comunicativa. Intersubxectividade. Significados e símbolos.
Desenvolvemento cognitivo e lingüístico entre os 0 e 6 anos.	Desenvolvemento da atención. Desenvolvemento da memoria e utilización de estratexias. Orixes da representación mental e sistemas de representación. Razoamento e utilización de regras. Desenvolvemento da linguaxe: fonolóxico morfosintáctico, semántico e pragmático. Comunicación, linguaxe e pensamento.
Desenvolvemento da personalidade e afectivo-emocional entre os 0 e 6 anos.	Temperamento e desenvolvemento da personalidade. Vocabulario básico/técnico elemental. A nosa orixe. Vínculo afectivo e apego. Desenvolvemento da emocións. Coidados básicos do corpo. Coñecemento dun mesmo: Autoconcepto e Autoestima. Identidade de xénero e roles. Abusos sexuais e como evitalos. Preguntas que adoitan realizar as e os menores.
Desenvolvemento social: interaccións e relacións sociais dos 0 aos 6 anos.	Coñecemento social e desenvolvemento de normas e valores. Relacións con iguais. Os irmáns. Interaccións sociais e xogo. Agresividade. Conduta prosocial. A parella, a familia e os vínculos familiares e a colaboración de todas as persoas nas actividades domésticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Debate	13	12	25
Resolución de problemas	4	10	14
Lección maxistral	14	32	46
Traballo tutelado	10	40	50
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Observación sistemática	4	0	4
Autoavaliación	4	4	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado, así como a presentar a materia.
Debate	Actividades na que dúas ou máis grupos defenden posturas contrarias sobre un tema determinado.
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia.
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia.
Traballo tutelado	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia

Traballo tutelado	Atenderanse as dúbidas expostas.
Debate	Actividades na que dúas ou máis grupos defenden posturas contrarias sobre un tema determinado
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado, así como a presentar a materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
			A2	B2	C1	D1
Debate	Os alumnos discuten e achegan sobre un tema, previamente preparado mediante lectura	10	A2 A3 A5	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia.	10	A2 A3 A5	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Lección maxistral	Sesión maxistral Exposición dos contidos da materia a través de *probas orais ou escritas. Exame tipo test sobre os contidos xerais	40	A3 A5	B6	C1 C2 C4 C26 C36	D1 D2 D3 D12 D13 D15
Traballo tutelado	Presentación a o Grupo *C do traballo que se está a realizar. Realización dun traballo en grupo, referidos á materia, cun compoñente básico de aplicación práctica. Exposición pública do mesmo. Valórase a presentación do traballo, *tasnto escrita como oral: o aspecto práctico do mesmo. O deseño con carácter científico.	40	A2 A3 A5	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia na convocatoria de xuño, o alumno/a terá que superar a parte teórica e a parte práctica atendendo á avaliación tal como se indica nesta guía.

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% da cualificación de cada apartado. Os non asistentes a clase deberán realizar a parte práctica de forma individual e os resumos e mapas conceptuais de capítulos correspondentes á materia do libro da bibliografía de BERGER ou PAPALIA a entregar antes do exame escrito. A puntuación é a mesma que os asistentes. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Berger, K.S., **Psicología del desarrollo: Infancia y Adolescencia**, Editorial Médica Panamericana, 2016

Papalia, D., Olds, S.W. yFeldman, R.D., **Desarrollo humano**, McGraw-Hill Interamericana, 2012

Muñoz, A. (Coord.), **Psicología del desarrollo en la etapa de educación infantil**, Pirámide, 2010

Bibliografía Complementaria

Palacios, J.; Marchesi, A. y Coll, C., **Desarrollo Psicológico y Educación Vol. 1**, Alianza editorial, 1999

Corral, A. y Pardo, P., **Psicología Evolutiva 1. Introducción al desarrollo**, UNED, 2001

Giménez-Dasi, M. y Mariscal, S., **Psicología del desarrollo desde el Nacimiento a la Primera Infancia**, McGraw-Hill, 2008

Perinat, A., **Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico**, Editorial UOC, 2003

Córdoba, A. I.; Descals, A. y Gil, M.D., **Psicología del Desarrollo en la Edad Escolar**, Pirámide, 2006

Delgado, B., **Psicología del Desarrollo. Desde la Infancia a la vejez**, McGraw-Hill, 2009

García Madruga, J.A.; Gutiérrez Martínez, F. y Carriedo López, N., **Psicología evolutiva II. Desarrollo cognitivo y lingüístico. Vol. 1**, UNED, 2002

Morrison, G.S., **Educación Infantil**, Pearson, 2005

Palacios, J. y Rodrigo, M. J., **La familia como contexto de desarrollo humano**, Alianza, 2001

Trianes, M.V. y Gallardo, J.A. (coords.), **Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares**, Pirámide, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205

Psicología: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/O05G110V01304

Psicología: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta/O05G110V01402

Psicología: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.

A asistencia continuada ás sesións de clases e ás titorías para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes

O uso continuado da plataforma virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.

Teranse en conta situacións persoais de non asistencia. Deberán comunicarse no principio do curso os efectos oportunos.

Usarase como libro referente o de BERGER citado na bibliografía

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determineno atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións significativas nas metodoloxías no tres escenarios docentes previstos. A única adaptación resaltable, é a relativa ao seu modo de execución. Dentro do posible escenario de ensino mixto ou semipresencial, as metodoloxías levarían a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensino a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa

modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, nas aulas e en cada un dos despachos dos docentes, tamén a través dos despachos virtuais de cada docente, por teléfono ou por email, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza.

No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se procede) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia, para cada tema.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Remoto, e preverase ao mesmo tempo o uso da plataforma de *teledocencia Faitic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

As probas de avaliación durante cürsoo 2019-20 nesta materia, ata que se produce a situación de alarma por razóns sanitarias do Covid-19, foron realizadas segundo o establecido na guía docente ordinaria. A partir da implantación do estado de alarma, a avaliación realizouse de modo virtual (a través da plataforma *Moodle, de FAITIC, e do Campus remoto), sen modificar a tipoloxía das probas programadas, os criterios de avaliación, nin a ponderación destes na nota final.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as próximas convocatorias, mantéñense para o curso 2020-21, en calquera do tres modalidades de ensino previstas: presencial, mixta e a distancia.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, mantéñense, tanto para o alumnado asistente, como para o non asistente.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensino mixto ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Si non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou se realizarían exclusivamente de forma virtual.

Si a situación é de ensino a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación previamente programadas para curso 2019-20. A única modificación, como xa se mencionou no apartado anterior, podería darse con relación á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

No caso de realizarse a docencia nun escenario virtual, a avaliación referente próbalas [Exame de preguntas obxectivas] e [Resolución de problemas e/ou exercicios], realizarase a través da plataforma Moodle. Mentres que, a realización e avaliación dos [traballos tutelados], e os [informes de prácticas, prácticum e prácticas externas], realizarase a través de FAITIC e do despacho e aulas virtuais.